EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 5. 5. 2023
COM(2023) 235 final

SPRÁVA KOMISIE

o celkovom fungovaní úradných kontrol vykonaných v krajinách EÚ (2021) na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva, pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín

{SWD(2023) 131 final}

Obsah

Zhrnutie 4
Úvod 6

Časť 1
Úradné kontroly vykonané krajinami v roku 2021 8

1.1.
Všeobecný prehľad 9

1.2.
Výročné správy krajín EÚ 14

1.3.
Organizácia a vykonávanie systémov úradných kontrol 15

1.4.
Opatrenia prijaté na zabezpečenie účinného fungovania viacročného národného plánu kontroly 17

1.4.1.
Opatrenia prijaté na zabezpečenie dodržiavania pravidiel zo strany podnikov 18

1.4.2.
Presadzovanie práva zo strany vnútroštátnych orgánov 19

1.4.3.
Opatrenia prijaté na zabezpečenie účinného fungovania systémov úradných kontrol 21

Časť 2
Kontrolné činnosti Komisie v krajinách EÚ v roku 2021 23

2.1.
Audity a kontroly 24

2.2.
Odporúčania 27

2.3.
Najdôležitejšie informácie zistené na základe kontrol vykonaných Komisiou v roku 2021 28

2.4.
Systematická činnosť v nadväznosti na odporúčania auditov 32

2. 4.1.
Všeobecné následné audity 33

2.4.2.
Presadzovanie 34
Závery 35

Vyhlásenie o odmietnutí zodpovednosti

Európska komisia predkladá túto správu v súlade s článkom 114 nariadenia (EÚ) 2017/625 [1]. Cieľom tejto správy je zlepšiť verejnú dostupnosť informácií o úradných kontrolách vykonávaných krajinami EÚ a kontrolách ich vykonávania, ktoré uskutočňuje Komisia, v oblastiach bezpečnosti potravín a krmív, zdravia zvierat a rastlín, dobrých životných podmienok zvierat, ekologického poľnohospodárstva a systémov kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny.

Právomoc vykladať právo EÚ má len Súdny dvor Európskej únie.

Naším cieľom je zabezpečiť, aby tieto informácie boli aktuálne a presné. V prípade upozornenia na chyby sa ich pokúsime opraviť.

Materiál použitý na túto správu:

- tvoria informácie všeobecnej povahy a ich cieľom nie je vyhovieť osobitným požiadavkám akejkoľvek fyzickej osoby alebo akéhokoľvek subjektu,
- nie je nevyhnutne podrobný, úplný, presný alebo aktuálny a
- čiastočne poskytli vnútroštátne orgány v krajinách EÚ, nad ktorými nemá Komisia kontrolu a za ktoré nemôže Komisia prevziať žiadnu zodpovednosť.

Niektoré údaje alebo informácie v tejto správe mohli byť vytvorené alebo štruktúrované v súboroch alebo formátoch, ktoré nie sú bezchybné.

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/625 z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín.

Zhrnutie

Táto správa sa týka celkového fungovania úradných kontrol krajín EÚ a kontrolných činností Komisie vykonaných v roku 2021. Cieľom týchto kontrol je zaistiť vysokú úroveň ochrany zdravia a dôvery v potravinovom reťazci, z farmy na stôl. Sú dôležité na overovanie, či podniky dodržiavajú právne požiadavky, aby si spotrebitelia EÚ mohli byť istí, že potraviny, ktoré konzumujú, sú bezpečné. Sú kľúčové aj pre umožnenie hladkého priebehu bezpečného obchodu s potravinami, so zvieratami a s rastlinami v rámci EÚ, ako aj s krajinami mimo EÚ.

Za vykonávanie úradných kontrol sú zodpovedné vnútroštátne orgány. Ak podniky v potravinovom reťazci nedodržiavajú príslušné právne predpisy, vnútroštátne orgány sú povinné tieto požiadavky presadzovať a zabezpečiť, aby podniky plnili svoje povinnosti.

V roku 2021 patrilo do rozsahu pôsobnosti úradných kontrol 16,9 milióna subjektov a vnútroštátne orgány vykonali v týchto subjektoch takmer 5 miliónov úradných kontrol. Na základe týchto kontrol sa zistil približne jeden milión prípadov nedodržiavania pravidiel, čo viedlo k uplatneniu takmer 500 000 správnych sankcií a takmer 8 000 súdnym opatreniam.

Komisia overuje vykonávanie úradných kontrol a činností presadzovania práva zo strany krajín EÚ. V správach z týchto kontrol Komisie, ktoré sú uverejnené na webovom sídle Komisie, sa poskytuje jasný obraz o výkonnosti vnútroštátnych orgánov a tieto správy predstavujú významnú súčasť procesu preskúmania, ktorým sa zabezpečuje, že právne predpisy EÚ sú „vhodné na daný účel“.

Kontroly Komisie ukazujú, že celkovo majú vnútroštátne orgány zavedené potrebné systémy na monitorovanie a zabezpečenie toho, aby podniky vykonávali požiadavky EÚ, a na konanie v prípadoch ich nedodržiavania. V niektorých krajinách EÚ sa na základe týchto kontrol zistili nedostatky v systémoch úradných kontrol, čo naznačuje, že existuje priestor na zlepšenie. V týchto prípadoch Komisia zasiela vnútroštátnym orgánom odporúčania.

Komisia systematicky nadväzuje na svoje odporúčania a v prípade potreby využíva ďalšie nástroje na presadzovanie práva. Navyše podporuje krajiny EÚ tým, že im poskytuje technickú pomoc a odbornú prípravu prostredníctvom iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny a technických stretnutí sietí odborníkov.

Od roku 2020 sa od vnútroštátnych orgánov vyžaduje, aby podávali správy o svojich kontrolách v harmonizovanej elektronickej forme. Nie všetky krajiny EÚ však boli

schopné predložiť všetky svoje údaje v požadovanej forme. Komisia bude naďalej spolupracovať s vnútroštátnymi orgánmi na zlepšení úplnosti údajov pre budúce výročné správy.

Počas roka 2021 pandémia ochorenia COVID-19 stále ovplyvňovala schopnosť vnútroštátnych orgánov a Komisie vykonávať kontroly a audity podľa plánu.

Úvod

Cieľom EÚ je zaistiť vysokú úroveň ochrany zdravia a dôvery v oblastiach bezpečnosti potravín a krmív, zdravia zvierat a rastlín, dobrých životných podmienok zvierat, ekologického poľnohospodárstva a systémov zemepisného pôvodu [chránené označenie pôvodu (CHOP), chránené zemepisné označenie (CHZO) a zaručená tradičná špecialita (ZTŠ)]. Ľudia žijúci v EÚ právom očakávajú vo všetkých týchto oblastiach vysoké štandardy.

EÚ má komplexný právny rámec na zabezpečenie dôsledných kontrol v rámci celého potravinového a krmivového reťazca, z farmy na stôl, ako aj primerané monitorovanie a súčasne sa ním zaisťuje účinný jednotný trh a obchod s krajinami mimo EÚ. Na účely tejto správy zahŕňajú odkazy na krajiny EÚ a štatistické údaje Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o Severné Írsko [2].

Jedným z pilierov integrovanej politiky EÚ v oblasti bezpečnosti potravín z farmy na stôl je, že každá krajina EÚ musí mať účinný systém úradných kontrol na základe nariadenia o úradných kontrolách [3] s cieľom overovať, či podniky dodržiavajú normy EÚ v rámci celého potravinového a krmivového reťazca, a prípadne presadzovať ich dodržiavanie. Krajiny EÚ musia vypracovať viacročné národné plány kontroly pre všetky oblasti, ktoré upravujú právne predpisy EÚ týkajúce sa agropotravinového reťazca.

Komisia zohráva v celkovom rámci kontroly na úrovni EÚ dôležitú úlohu [4] a vykonáva kontroly vrátane auditov v krajinách EÚ s cieľom overiť, či si vnútroštátne orgány plnia svoje povinnosti v oblasti kontroly.

Krajiny EÚ musia Komisii predkladať výročnú správu [5] o vykonávaní úradných kontrol v súlade so svojím viacročným národným plánom kontroly.

---

[2] V súlade s Dohodou o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, a najmä s článkom 5 ods. 4 protokolu o Írsku/Severnom Írsku, v spojení s prílohou 2 k uvedenému protokolu.

[3] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/625 z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín.

[4] Článok 116 nariadenia (EÚ) 2017/625.

Komisia zase vypracúva správu [6] o fungovaní úradných kontrol v krajinách EÚ, pričom zohľadňuje:

- výročné správy predložené vnútroštátnymi orgánmi o ich kontrolných činnostiach a
- výsledok kontrol, ktoré Komisia vykonala v krajinách EÚ.

Táto správa sa vzťahuje na rok 2021. Pozostáva z preskúmania:

- výročných správ krajín EÚ za rok 2021,
- kontrolných činností Komisie v krajinách EÚ v roku 2021 a
- následných opatrení Komisie a opatrení na presadzovanie práva a podpory poskytovanej vnútroštátnym orgánom.

Obsahuje zhrnutie údajov poskytnutých vnútroštátnymi orgánmi za rok 2021. Vďaka týmto údajom sa časom umožní určiť trendy v kontrolách a prípadoch nedodržiavania pravidiel.

Grafy týkajúce sa vnútroštátnych úradných kontrol sú založené na súhrnných údajoch z krajín EÚ za rok 2021.

Keďže požiadavky na podávanie správ sa od roku 2020 zmenili, nie všetky krajiny EÚ boli schopné poskytnúť všetky svoje údaje za rok 2021 na požadovanej úrovni podrobnosti. Toto obmedzuje mieru, do ktorej možno grafy porovnávať, lebo niektoré krajiny EÚ mohli poskytnúť súhrnné údaje, ktoré neboli rozdelené do požadovaných podkategóriách.

K správe je priložený pracovný dokument útvarov Komisie [7], v ktorom sú uvedené:

- ďalšie podkladové informácie o právnom rámci a
- podrobnejšie informácie o kontrolách a auditoch vykonaných vnútroštátnymi orgánmi a Komisiou v oblastiach potravinového reťazca, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o úradných kontrolách.

---

[5] Článok 113 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2017/625.

[6] Článok 114 nariadenia (EÚ) 2017/625.

[7] Pracovný dokument útvarov Komisie [SWD(2023) 131 final], ktorý je sprievodným dokumentom k správe Komisie o celkovom fungovaní úradných kontrol vykonaných v krajinách EÚ (2021) na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva, pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, zdravie rastlín a prípravky na ochranu rastlín.

Časť 1

Úradné kontroly vykonané krajinami EÚ v roku 2021

1.1. Všeobecný prehľad

Výroba a distribúcia potravín z farmy na stôl sa uskutočňuje v rôznych reťazcoch, ktoré pokrývajú široké spektrum oblastí a činností ([8]).

V tabuľke 1 sa uvádza prehľad o celkovom počte subjektov v potravinovom reťazci, vykonaných úradných kontrolách, zistených prípadoch nedodržiavania pravidiel a správnych sankciách a súdnych opatreniach prijatých v rámci potravinového reťazca v roku 2021 na úrovni EÚ.

Tabuľka 1: Úradné kontroly v roku 2021 – všeobecné údaje

Celkový počet subjektov v potravinovom reťazci	Vykonané úradné kontroly	Zistené prípady nedodržiavania pravidiel	Uplatnené správne sankcie	Prijaté súdne opatrenia
16 961 311	**4 820 161**	**1 112 663**	**499 365**	**7 903**

Na obrázku 1 je znázornený prehľad úradných kontrol vykonaných krajinami EÚ v roku 2021, z farmy na stôl [(9)]. Zobrazuje počet prevádzkovateľov, vykonaných úradných kontrol, zistených prípadov nedodržiavania pravidiel a uplatnených správnych sankcií – rozdelený podľa jednotlivých činností v potravinovom reťazci [(10)].

V tabuľke 2 sa uvádza päť hlavných sektorov potravinového reťazca v absolútnych hodnotách, pokiaľ ide o počet subjektov, vykonané úradné kontroly, zistené prípady nedodržiavania pravidiel a uplatnené správne sankcie. V pracovnom dokumente

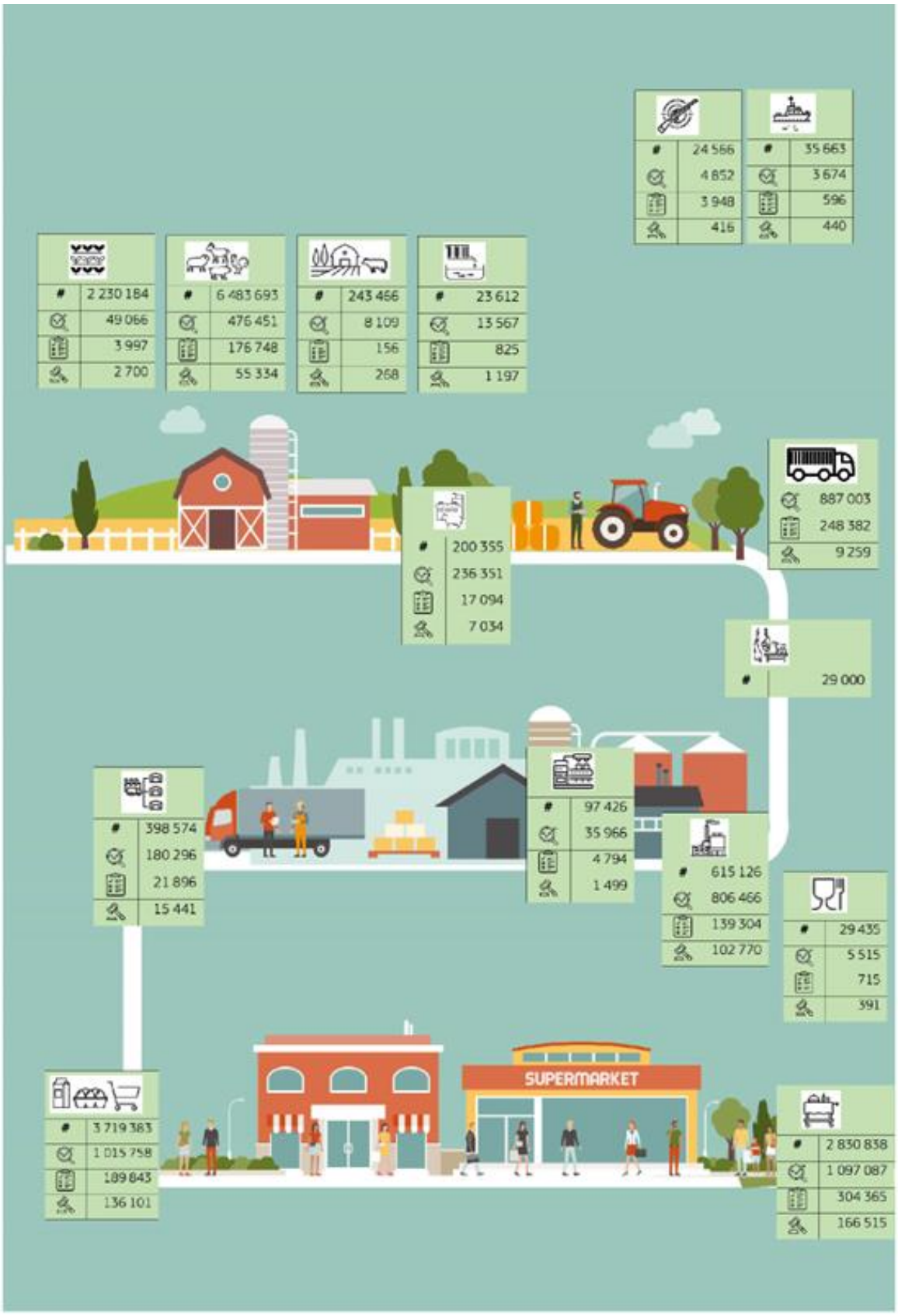
(8) Pozri výber údajov za poľnohospodárstvo a rybárstvo EÚ a širší reťazec farmy na stôl na Eurostat – kľúčové údaje európskeho potravinového reťazca – 2021.

(9) Na tomto obrázku nie sú zahrnuté kontroly týkajúce sa zdravia rastlín (t. j. vydávanie rastlinných pasov a používanie značky ISPM15 na drevených obaloch na preukázanie skutočnosti, že boli ošetrené tak, aby sa zabránilo šíreniu hmyzu, semien a húb), umiestňovanie prípravkov na ochranu rastlín na trh a udržateľné používanie pesticídov mimo poľnohospodárstva.

(10) Vnútroštátne orgány nemusia uvádzať počet subjektov pôsobiacich v oblasti prepravy zvierat. Od bitúnkov a prevádzkarní na manipuláciu so zverou sa na účely úradných kontrol a prípadov nedodržiavania pravidiel môžu poskytnúť požadované údaje ako počet jatočných tiel alebo hmotnosť, preto nemožno použiť súčet.

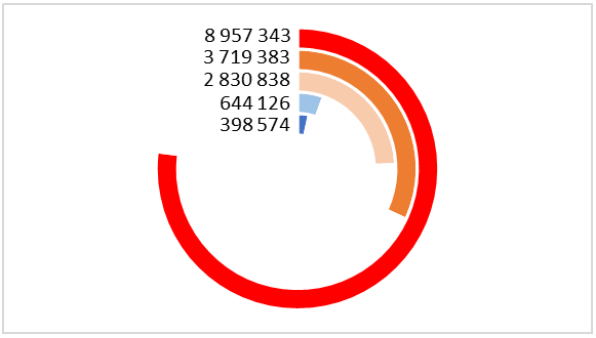
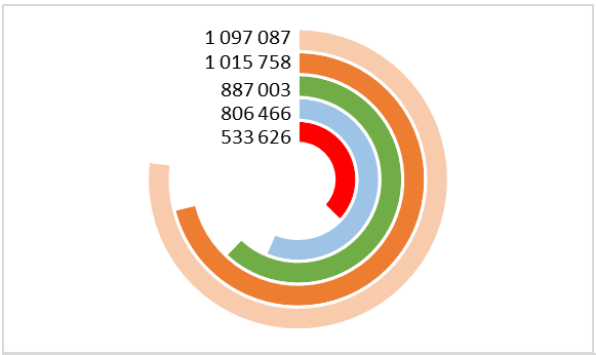
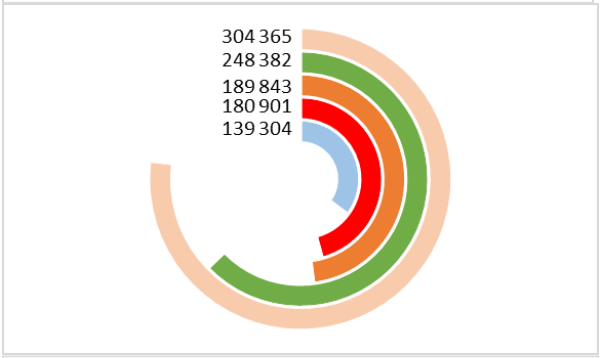
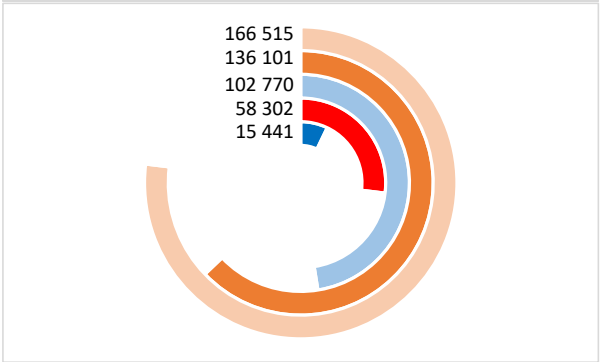
útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto správe, sa uvádza ďalší rozpis týchto údajov v rôznych oblastiach potravinového reťazca.

Obrázok 1: Úradné kontroly vykonané krajinami EÚ v roku 2021

	Poľnohospodárstvo – rastliny	#	Počet prevádzkovateľov
	Poľnohospodárstvo – zvieratá		Počet úradných kontrol
	Poľnohospodárstvo – zmiešané		Počet prípadov nedodržiavania pravidiel
	Akvakultúra		Počet správnych sankcií
	Rybolov		
	Poľovníctvo		
	Krmivo		
	Preprava zvierat		
	Bitúnky a manipulácia so zverou		
	Výroba potravín		
	Spracovanie vedľajších živočíšnych produktov		
	Distribúcia potravín		
	Veľkoobchod a maloobchod		
	Stravovacie služby		
	Výrobcovia materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami		

Tabuľka 2: Úradné kontroly v roku 2021 – päť hlavných sektorov

Subjekty		Poľnohospodárstvo	8 957 343
		Veľkoobchod s potravinami	3 719 383
		Stravovacie služby	2 830 838
		Výroba potravín	644 126
		Distribúcia potravín	398 574
Úradné kontroly		Stravovacie služby	1 097 087
		Veľkoobchod s potravinami	1 015 758
		Preprava zvierat	887 003
		Výroba potravín	806 466
		Poľnohospodárstvo	533 626
Prípady nedodržiavania pravidiel		Stravovacie služby	304 365
		Preprava zvierat	248 382
		Veľkoobchod s potravinami	189 843
		Poľnohospodárstvo	180 901
		Výroba potravín	139 304
Správne sankcie		Stravovacie služby	166 515
		Veľkoobchod s potravinami	136 101
		Výroba potravín	102 770
		Poľnohospodárstvo	58 302
		Distribúcia potravín	15 441

1.2. Výročné správy krajín EÚ

Lehotou na predloženie výročných správ za rok 2021 bol 31. august 2022. Deväť krajín EÚ predložilo správu načas, 15 krajín zmeškalo lehotu o dva týždne alebo menej, pričom posledné štyri správy boli predložené 29, 42, 42 a 92 dní po lehote.

Vnútroštátne orgány používali novú formu podávania správ ešte len po druhýkrát. Niektoré z nich mali preto stále problémy pri zhromažďovaní údajov v požadovanej forme. To znamená, že porovnania medzi údajmi predloženými za rok 2020 a 2021 nemusia byť spoľahlivé. Prechod na novú formu takisto sťažuje porovnávanie údajov spred roka 2020 s údajmi po roku 2020. Je preto ešte stále priskoro začať porovnávať medziročné údaje na úrovni EÚ.

Krajiny EÚ môžu v správach predstaviť pokrok pri dosahovaní svojich strategických cieľov a problémy, ktorým čelia pri vykonávaní svojich viacročných národných plánov kontroly. Môžu obsahovať aj vyhlásenie o celkovej úrovni dodržiavania pravidiel a celkové sebahodnotenie vhodnosti a účinnosti ich úradných kontrol. Formát správy obsahuje prázdne textové polia, do ktorých môžu tieto informácie vpísať. Vnútroštátne orgány však poskytli menej informácií za rok 2021, ako sa plánovalo v usmerňovacom dokumente [(11)].

Pokiaľ ide o dobré životné podmienky zvierat na farmách a počas prepravy, v nariadení o úradných kontrolách sa uvádza, že výročná správa má obsahovať analýzu najzávažnejších prípadov nedodržiavania pravidiel. Táto analýza by mala tvoriť základ národného akčného plánu na prevenciu alebo zníženie opakovaného nedodržiavania pravidiel v nadchádzajúcich rokoch [(12)]. Vnútroštátne orgány, tak ako v roku 2020, vo všeobecnosti neposkytli ani túto analýzu, ani tieto akčné plány. To znemožňuje Komisii poskytnúť v tejto súvislosti požadované zhrnutie.

Vnútroštátne orgány takisto poskytli len veľmi obmedzené informácie o kontrolách zameraných na podvodné a klamlivé praktiky.

(11) Oznámenie Komisie o usmerňovacom dokumente o spôsobe vypĺňania štandardného vzoru.

(12) Články 151, 152, 154, 156, 157 a 158 nariadenia (EÚ) 2017/625.

1.3. Organizácia a vykonávanie systémov úradných kontrol

Krajiny EÚ zaviedli systémy úradných kontrol na overenie uplatňovania právneho rámca všetkými podnikmi v rámci potravinárskeho reťazca.

Vnútroštátne orgány vo svojich viacročných národných plánoch kontroly opisujú nastavenie svojich systémov kontroly a stanovujú svoje strategické ciele.

V usmernení Komisie o vypĺňaní výročných správ sa vnútroštátne orgány vyzývajú, aby:

- opísali každú aktualizáciu organizácie systémov úradných kontrol,
- priložili tabuľku s výsledkami ukazovateľov výkonnosti použitých na meranie strategických cieľov a
- priložili vyhlásenie o celkovej úrovni dodržiavania pravidiel a účinnosti systémov úradných kontrol na základe analýzy a syntézy výsledkov systémov kontroly, ich cieľov a ich ukazovateľov výkonnosti.

Niektoré krajiny EÚ opisujú svoje systémy kontroly vo výročnej správe (ako aj vo svojich viacročných národných plánoch kontroly). Nie všetky správy však obsahujú prehľad ukazovateľov a výsledkov a väčšina neobsahuje vyhlásenia o celkovej úrovni dodržiavania pravidiel a účinnosti systému úradných kontrol.

Jedenásť krajín EÚ zahrnulo informácie o svojich strategických cieľoch a deväť z nich to urobilo formou prehľadu s výsledkami ukazovateľov. Tieto ukazovatele sa niekedy obmedzujú na počet vykonaných úradných kontrol a odobratých vzoriek. Správy niektorých krajín EÚ neobsahujú informácie od všetkých orgánov zapojených do úradných kontrol v potravinovom reťazci.

Niektoré osvedčené postupy, ktoré treba uviesť:

- belgická Agentúra pre bezpečnosť potravinového reťazca používa barometre pre bezpečnosť potravín, zdravie zvierat a rastlín na základe ukazovateľov, pričom výsledky týchto barometrov umožňujú medziročné porovnanie, a
- Holandsko má definované dva informačné ukazovatele a jeden ukazovateľ výkonnosti:

- ukazovateľ presadzovania práva týkajúci sa prijatých opatrení na presadzovanie práva,
- ukazovateľ intenzity kontrol týkajúci sa počtu podnikov v danej oblasti, v ktorých bola vykonaná kontrola (podnikov alebo produktov) a
- ukazovateľ dodržiavania pravidiel týkajúci sa úrovne dodržiavania pravidiel.

Všetky krajiny EÚ stále čelili pri vykonávaní svojich úplných programov inšpekcií problémom v dôsledku obmedzení zavedených na zamedzenie šírenia pandémie ochorenia COVID-19.

Medzi ďalšie faktory s negatívnym vplyvom na programy inšpekcií, ktoré oznámili vnútroštátne orgány, patrili nedostatočné zdroje (zamestnanci, financie a vybavenie), pretrvávajúce problémy so zdravím zvierat (africký mor ošípaných a vtáčia chrípka) a rastlín a brexit. Dánsko uviedlo, že muselo presmerovať značné ľudské zdroje na usmrtenie všetkých noriek na farmách z dôvodu eradikácie choroby s cieľom zabrániť šíreniu ochorenia COVID-19 na ľudí.

Keďže všetky sektory vykazujú rastúci trend v predaji na diaľku, Fínsko vyčlenilo viac zdrojov na kontroly v tejto oblasti.

1.4.

Opatrenia prijaté na zabezpečenie účinného fungovania viacročného národného plánu kontroly

Cieľom národných plánov kontroly je zabezpečiť, aby sa úradné kontroly vykonávali spôsobom, ktorý je založený na riziku a je účinný v celom agropotravinovom reťazci, a to v súlade s nariadením o úradných kontrolách.

Keď sa úradnými kontrolami zistí nedodržiavanie pravidiel, od vnútroštátnych orgánov sa vyžaduje prijatie opatrení, aby zabezpečili, že podnik, ktorý pravidlá nedodržiaval, problém napraví a zabráni jeho opakovaniu [13].

Od vnútroštátnych orgánov sa takisto požaduje, aby overili účinné fungovanie systému úradných kontrol a prijali potrebné opatrenia na nápravu akýchkoľvek nedostatkov zistených v ich kontrolných systémoch [14].

[13] Článok138 nariadenia (EÚ) 2017/625.

[14] Článok 12 ods. 2 a 3 nariadenia (EÚ) 2017/625.

1.4.1.
Opatrenia prijaté na zabezpečenie dodržiavania pravidiel zo strany podnikov

Krajiny EÚ vedú verejné informačné kampane a poskytujú podnikom usmernenia a odbornú prípravu, aby im pomohli dodržiavať pravidlá bezpečnosti potravín.

Deväť krajín EÚ poskytlo príklady opatrení zo strany vnútroštátnych orgánov, ktoré majú podnikom pomôcť dodržiavať platné pravidlá.

- Dánska veterinárna a potravinová správa pracuje na viacerých opatreniach s cieľom uľahčiť pochopenie minimálnych požiadaviek na bezpečnosť potravín pri zakladaní podniku.

- V Litve sa v rámci činností Štátnej agentúry pre rastliny uprednostňuje poradenstvo podnikom, poskytovanie metodickej podpory a vykonávanie ďalších opatrení na predchádzanie porušovaniu právnych predpisov – namiesto snahy o dosiahnutie dodržiavania predpisov len prostredníctvom sankcií alebo pokút.

- V Belgicku majú podniky certifikované podľa vnútroštátnych overených príručiek na samokontrolu výhodu v podobe nižších poplatkov a menej častých úradných kontrol. Existujú aj nástroje pre sektory, pre ktoré takáto overená príručka na samokontrolu nie je k dispozícii. Kontrolné zoznamy obsahujúce usmernenia sú verejne dostupné. K dispozícii sú aj bezplatné kurzy odbornej prípravy a materiály.

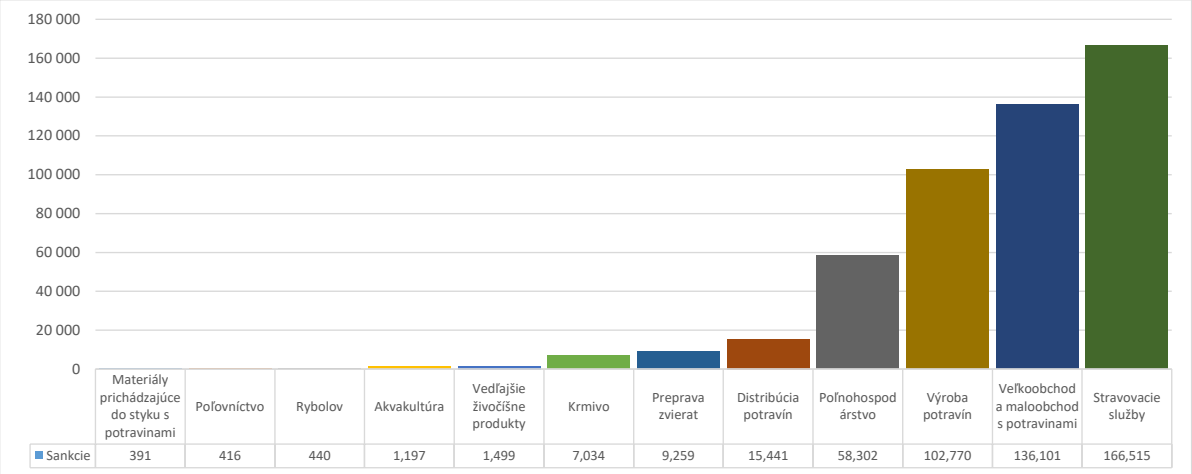
1.4.2.
Presadzovanie práva zo strany vnútroštátnych orgánov

Vnútroštátne orgány uplatňujú rozličné opatrenia na presadzovanie práva, a to od ústnych a písomných upozornení cez zaistenie a zničenie tovaru a (dočasné) odobratie alebo obmedzenie schválení podnikov. Správne pokuty sa používajú ako odrádzajúce opatrenie. Formálne súdne konania sú poslednou možnosťou.

Vnútroštátne orgány musia mať zavedené účinné, primerané a odrádzajúce sankcie [15].

V tabuľke 3 sa uvádza počet správnych sankcií uplatnených v rôznych častiach potravinového reťazca. V tabuľke 4 sa uvádzajú tieto sankcie v rôznych oblastiach a v tabuľke 5 sa uvádza počet súdnych opatrení prijatých v rôznych oblastiach.

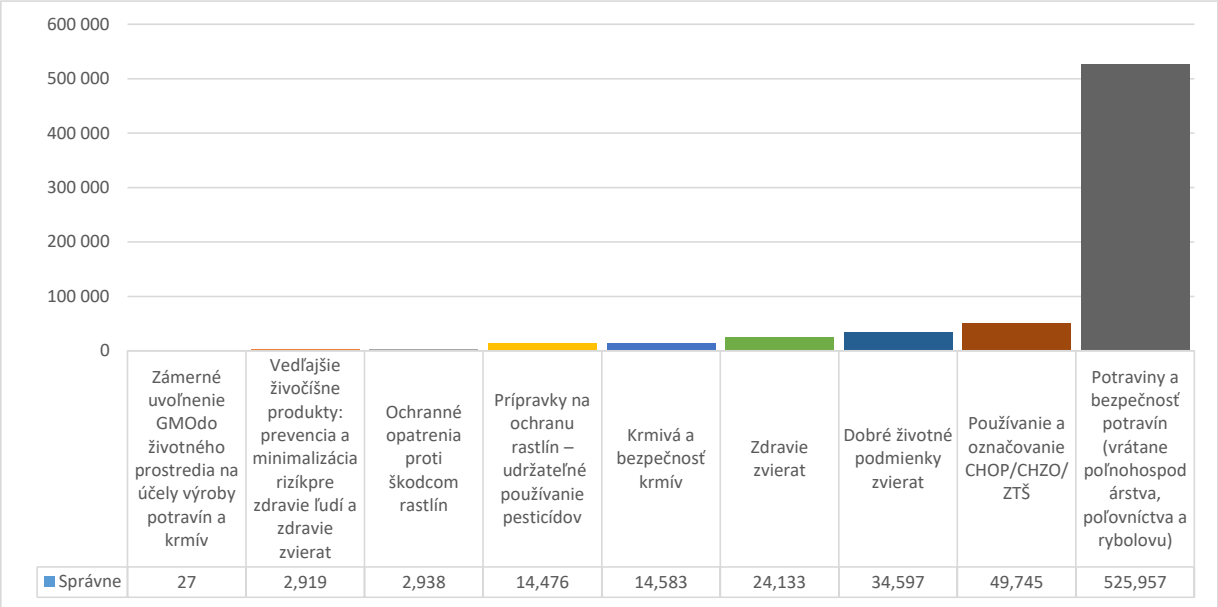
Tabuľka 3: Správne sankcie v roku 2021 podľa činnosti

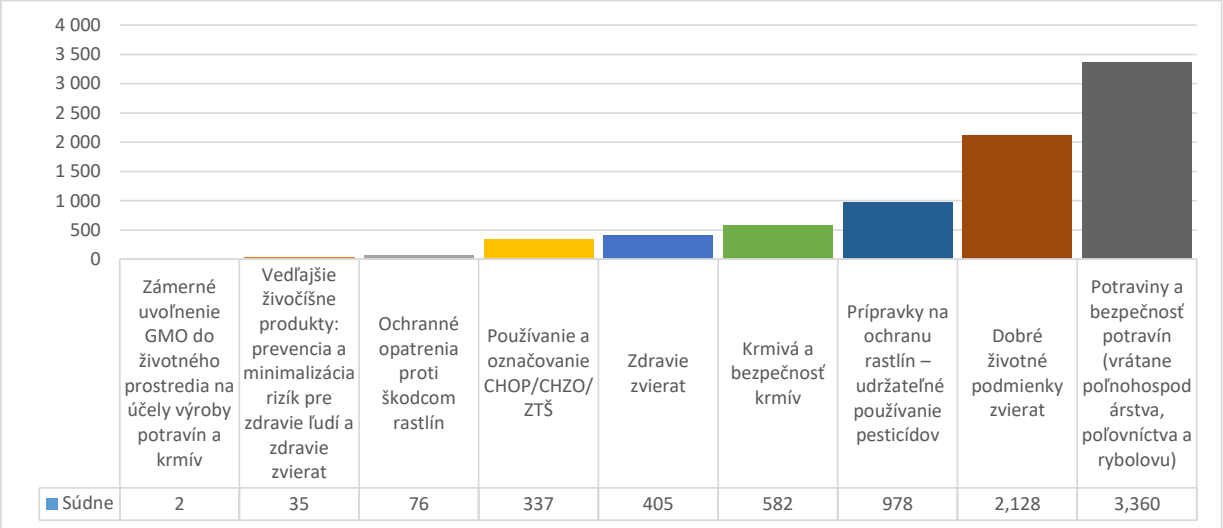
	Materiály prichádzajúce do styku s potravinami	Poľovníctvo	Rybolov	Akvakultúra	Vedľajšie živočíšne produkty	Krmivo	Preprava zvierat	Distribúcia potravín	Poľnohospodárstvo	Výroba potravín	Veľkoobchod a maloobchod s potravinami	Stravovacie služby
Sankcie	391	416	440	1,197	1,499	7,034	9,259	15,441	58,302	102,770	136,101	166,515

(15) Články 137, 138 a 139 nariadenia (EÚ) 2017/625.

Tabuľka 4: Správne sankcie v roku 2021 podľa oblasti

Tabuľka 5: Súdne opatrenia prijaté v roku 2021

1.4.3.
Opatrenia prijaté na zabezpečenie účinného fungovania systémov úradných kontrol

Vnútroštátne orgány musia mať zavedené postupy a/alebo opatrenia s cieľom zaistiť účinnosť a vhodnosť úradných kontrol. Na dosiahnutie uvedeného cieľa musia mať k dispozícii:

- dostatočné množstvo zamestnancov s vhodnou kvalifikáciou a skúsenosťami,
- vhodné a náležite udržiavané zariadenia a vybavenie a
- primerané laboratórne kapacity na analýzu, testovanie a diagnostiku.

Vnútroštátne orgány musia vykonávať audity svojich vlastných kontrolných systémov (alebo si dať vykonať audity svojej činnosti) a mať zavedené kontrolné overovacie postupy [16] na zabezpečenie dodržiavania pravidiel a účinnosti kontrolných systémov. To zahŕňa audity subjektov alebo osôb, na ktoré mohol vnútroštátny orgán delegovať úlohy.

23 výročných správ zahŕňalo informácie o jednom takomto aspekte alebo o viacerých. V 14 sa uvádzali informácie o kurzoch odbornej prípravy, ktoré boli poskytnuté zamestnancom alebo ktoré zamestnanci absolvovali.

Výročné správy obsahujú obmedzené informácie o týchto auditoch a iných overovacích činnostiach na posúdenie účinnosti systémov úradných kontrol. Výročné správy Litvy, Rakúska a Švédska odkazujú na audity vykonané Komisiou.

Pokiaľ ide o zdroje:

- Bulharsko oznámilo trendy, ktoré môžu narušiť fungovanie systémov úradnej kontroly:
  - pokles počtu zamestnancov zapojených do úradných kontrol,
  - zvýšená pracovná záťaž pre zamestnancov vrátane potreby pracovať nadčas,
  - zvýšenie počtu prevádzok/podnikov, ktoré podliehajú úradným kontrolám, a
  - zastarané technické vybavenie na úradné kontroly.

[16] Články 6 a 12 nariadenia (EÚ) 2017/625.

- Holandsko uviedlo, že sektory podliehajúce kontrole rastú rýchlejšie ako ľudské zdroje/kontrolná kapacita daného vnútroštátneho orgánu, ale že vláda vyčlenila dodatočné zdroje.

- Holandsko posúdi, či techniky zavedené na umožnenie kontrol počas pandémie ochorenia COVID-19, ako napríklad používanie kamier na bitúnkoch, možno zachovať a ďalej zlepšovať, a

- Maďarsko uviedlo, že zlepšuje svoje systémy IT.

17 krajín EÚ oznámilo zmeny svojich viacročných národných plánov kontroly. Uviedli tieto dôvody zmien:

- zmena právnych predpisov (5 krajín EÚ),

- podstatné zmeny v štruktúre, riadení alebo vo fungovaní vnútroštátnych orgánov (5),

- výsledok vykonaných úradných kontrol (4),

- výsledok systému vnútorného auditu (1),

- výsledok kontrol Komisie (1) a

- iné dôvody, ako je napríklad aktualizovaná forma, nové matrice a parametre analýzy, nové obdobie platnosti vrátane všetkých zainteresovaných orgánov a dôsledky pandémie ochorenia COVID-19.

Časť 2

Kontrolné činnosti Komisie v krajinách EÚ v roku 2021

2.1.
Audity a kontroly

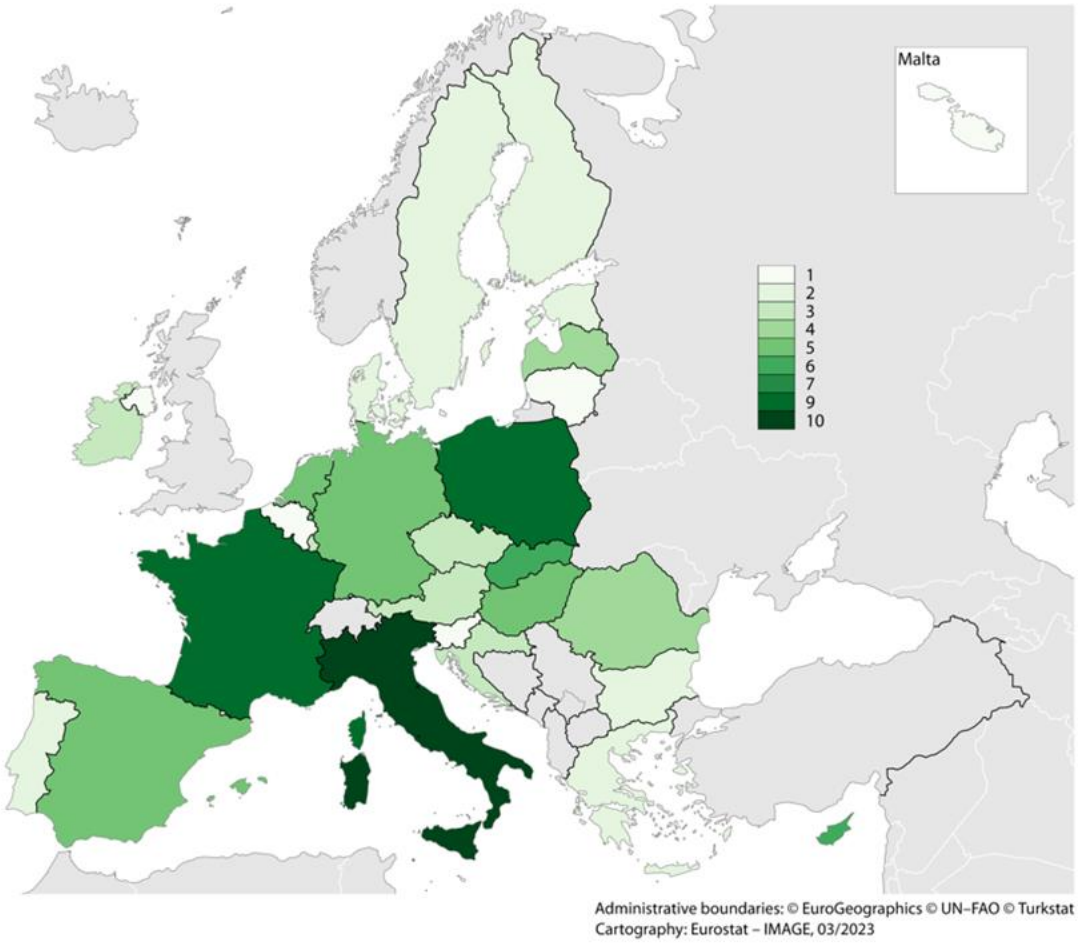
Program auditu a analýzy za rok 2021 [17] bol prvým v rámci viacročného plánu na obdobie 2021 – 2025 a zameriaval sa na:

- bezpečnosť potravín a krmív,
- choroby zvierat a škodcov rastlín a
- udržateľnosť agropotravinového reťazca s osobitným zreteľom na
  - udržateľné používanie pesticídov a
  - dobré životné podmienky zvierat, pričom sa začal projekt týkajúci sa kontrol dobrých životných prostriedok nosníc.

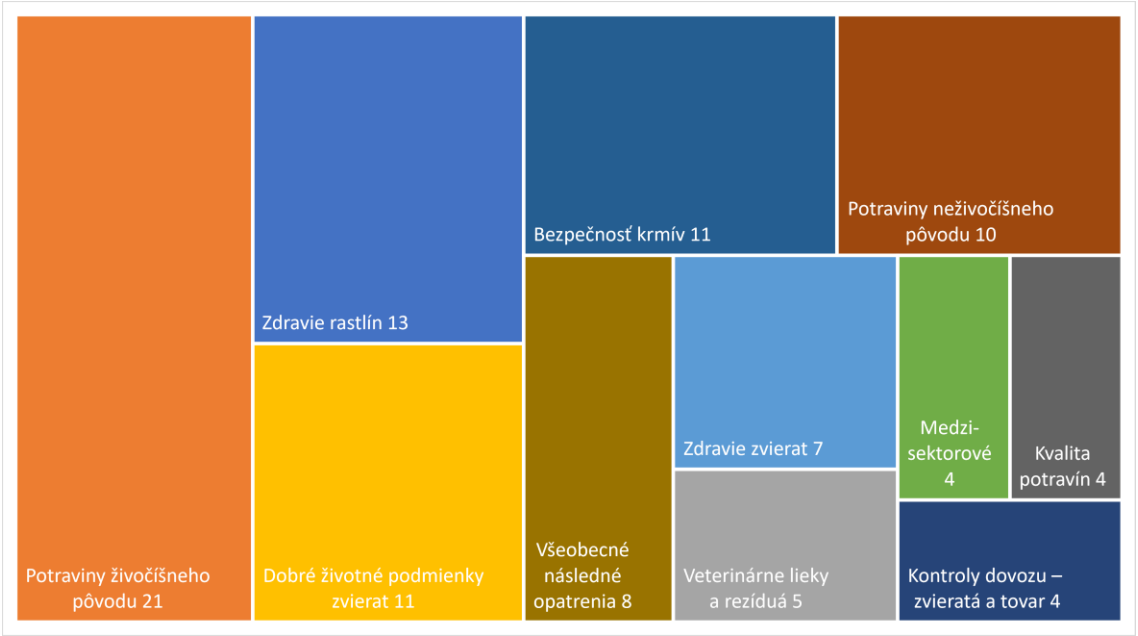
V roku 2021 sme vykonali 98 auditov a podobných kontrol systémov úradných kontrol krajín EÚ. Na grafe 1 sú zobrazené tieto kontroly podľa geografickej oblasti. Na grafe 2 je zobrazený počet auditov podľa oblasti kontroly.

[17] Pracovné programy sú uverejnené na webovom sídle Komisie.

Graf 1: Kontroly Komisie v roku 2021

Graf 2: Vykonané audity podľa oblasti kontroly – 2021

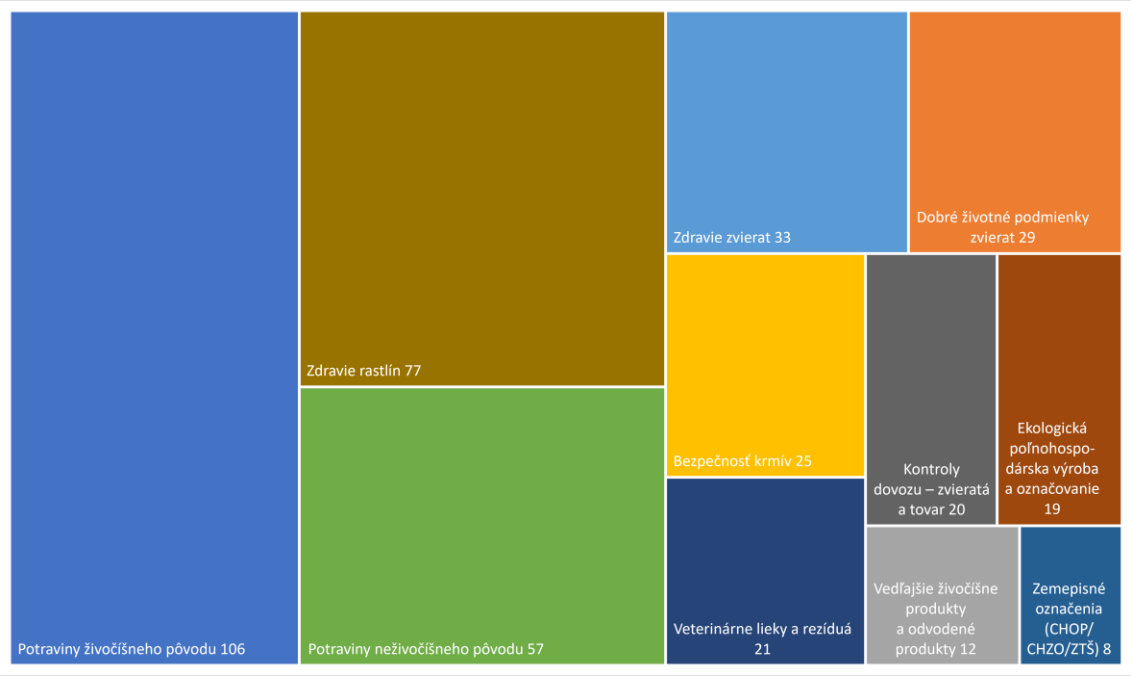

Obmedzenia zavedené na zamedzenie šírenia pandémie ochorenia COVID-19 znamenali, že 83 auditov a podobných kontrol bolo vykonaných úplne na diaľku, a to aj prostredníctvom videokonferencií. Návštevy zariadení podnikov na overenie vykonávania úradných kontrol neboli na diaľku možné. Osem návštev bolo vykonaných čiastočne na diaľku, s čiastočnou prítomnosťou na mieste. Sedem návštev bolo vykonaných v plnej miere priamo na mieste.

2.2. Odporúčania

Výsledkom kontrol vykonaných v roku 2021 bolo celkovo 407 odporúčaní pre krajiny EÚ. Na grafe 3 je znázornený ich prehľad podľa sektora. V sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie sa uvádza podrobnejší rozpis údajov v jednotlivých kontrolovaných oblastiach.

Graf 3: Odporúčania v roku 2021 podľa sektora

2.3. Najdôležitejšie informácie zistené na základe kontrol vykonaných Komisiou v roku 2021

Potraviny

Pri auditoch v sektore **rybárstva** sa identifikovali slabé stránky v registrácii a kontrole malých rybárskych plavidiel a nedostatok kontrol miest vylodenia a súvisiacich operácií. Audity produktov rybolovu určených na priamu spotrebu potvrdili predchádzajúce zistenie o požiadavke preukázať, že produkty spĺňajú príslušné kritériá bezpečnosti potravín počas celého svojho času použiteľnosti. K tomuto zisteniu sme už dospeli aj v sérii všeobecných auditov produktov určených na priamu spotrebu.

V našich auditoch v sektore **mäsa** sa podrobnejšie preskúmali tvrdenia, že sa zabíjajú kravy nevhodné na zabitie, a posúdili sa nové právne požiadavky, ktoré sa zaviedli v bitúnkoch hydiny pre prehliadky *ante mortem* a *post mortem*. V týchto auditoch sa identifikovali nedostatky v systémoch úradných kontrol, pokiaľ ide o odbornú prípravu, prehliadky *ante mortem* a naliehavé zabitie na farme. V osobitnom audite sa posúdil pokrok Poľska pri plnení odporúčaní k týmto témam, ktoré vyplynuli z auditov vykonaných v roku 2019.

V **mliekarenskom** sektore sme identifikovali slabé stránky v systémoch kontroly kvality iného ako kravského mlieka, v odbornej príprave; pri dohľade nad vykonanými kontrolami a hodnotení a presadzovaní práva v prípadoch nedodržiavania pravidiel.

Pri **potravinách neživočíšneho pôvodu** pokračovali audity mikrobiologických rizík v prvovýrobe. V porovnaní s predchádzajúcou sériou auditov sa zaznamenali zlepšenia, ale zistilo sa, že semená na klíčenie stále nie sú primerane kontrolované a že je potrebné zlepšiť registráciu prvovýrobcov, aby bolo možné všetkých posúdiť z hľadiska rizika a zahrnúť ich do systému kontroly s vhodnou frekvenciou.

Krmivo

Audity v sektore krmív odhalili problémy týkajúce sa posúdenia systémov analýzy nebezpečenstva a kritických kontrolných bodov (HACCP) prevádzkovateľov, vykonávania protokolov o odbere vzoriek a úradných kontrol označovania krmív.

Zdravie zvierat

Audity sa zamerali na africký mor ošípaných. Výsledky auditov sa použili aj na posúdenie a ďalšie zlepšenie podpory, ktorú Komisia poskytuje krajinám EÚ.

Vedľajšie živočíšne produkty

Na základe skúseností z predchádzajúcich auditov sme sa sústredili na úradné kontroly v kritických bodoch reťazca vedľajších živočíšnych produktov. V auditoch sa takisto posudzoval vplyv pandémie ochorenia COVID-19 na organizáciu úradných kontrol. Zistenia týchto auditov viedli k spresneniu rozsahu ďalších auditov v tejto oblasti do roku 2024.

Dobré životné podmienky zvierat

Na základe úspešnej iniciatívy občanov „End the Cage Age“ (Skoncujme s klietkovým chovom) [18] sa v audite posudzovali systémy úradnej kontroly dobrých životných podmienok nosníc. Hlavnou slabou stránkou je prehustenie zvierat. Neexistencia právnych požiadaviek v oblasti dobrých životných podmienok špecifických pre chovné kŕdle a mladé sliepky, znamená, že spôsob vykonávania úradných kontrol nie je jednotný.

S cieľom pomôcť zlepšiť dobré životné podmienky zvierat počas prepravy po mori sme naďalej spolupracovali s Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou s cieľom zlepšiť systém úradných kontrol plavidiel na prepravu hospodárskych zvierat.

Zdravie rastlín

Naše činnosti v oblasti auditu a analýzy pomohli pri ďalšom zlepšovaní včasného podávania správ o nových ohniskách a aktualizáciách existujúcich prienikov škodcov rastlín a pri posudzovaní informácií s cieľom umožniť rýchle rozhodovanie. Vďaka sérii auditov kontrol dovozu mohli vnútroštátne orgány zlepšiť svoje systémy kontroly.

[18] Európska iniciatíva občanov je jedinečný spôsob, ako prispieť k formovaniu EÚ. Ak iniciatíva získa 1 miliónov podpisov, Komisia rozhodne, aké opatrenia v danej súvislosti prijme. Viac informácií o iniciatíve občanov „End the Cage Age (Skoncujme s klietkovým chovom).

Prípravky na ochranu rastlín

Pokračovalo sa v príprave aktualizácie právnych predpisov EÚ o udržateľnom používaní pesticídov. Zverejnili sme aktualizované harmonizované ukazovatele [19] za roky 2011 – 2019. Ukazovatele svedčia o neustálom pokroku. Naše audity a kurzy odbornej prípravy sa zamerali na udržateľné používanie pesticídov a integrovanú ochranu proti škodcom.

Ekologická poľnohospodárska výroba a označovanie produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby

Vo väčšine krajín EÚ certifikujú ekologickú poľnohospodársku výrobu a používanie a označovanie týchto produktov súkromné inšpekčné organizácie. Dohľad nad týmito inšpekčnými organizáciami zo strany príslušných orgánov si vyžaduje ďalšie zlepšenie.

Chránené označenie pôvodu, chránené zemepisné označenia a zaručené tradičné špeciality

Celkovo sú organizácia a vykonávanie úradných kontrol účinné. Ich účinnosť je vyššia vo výrobných a spracovateľských fázach ako v nadväzujúcom sektore (veľkoobchodníci a maloobchodníci).

Pri úradných kontrolách sa však vždy neoveruje, či tieto produkty spĺňajú všetky pravidlá v špecifikáciách výrobku.

Kontroly trhu vykonávané v súvislosti s používaním registrovaných názvov týchto produktov okrem toho nie sú systematické a založené na riziku. Sú založené najmä na sťažnostiach alebo externých informáciách.

Podvodné a klamlivé praktiky

Na základe výsledkov prieskumných štúdií a stretnutí s vnútroštátnymi orgánmi pripravuje Komisia usmerňujúci dokument, aby pomohla vnútroštátnym orgánom s ich úradnými kontrolami s cieľom identifikovať podvodné a klamlivé praktiky v agropotravinovom reťazci.

Koordinované programy zamerané na falšované potraviny a potraviny podradnej kvality, ako aj potravinové podvody a falšovanie, ostávajú v platnosti.

[19] Harmonizované ukazovatele rizika sa používajú na odhad trendov v rizikách súvisiacich s používaním pesticídov.

Vstup zvierat a tovaru do EÚ

Výsledky auditov potvrdzujú, až na jednu výnimku, že krajiny EÚ naďalej zlepšujú svoje systémy a vykonávanie kontrol.

Rezíduá veterinárnych liekov a kontaminantov životného prostredia v prípade zvierat a produktov živočíšneho pôvodu

Výsledky posúdenia plánov monitorovania rezíduí a piatich vykonaných auditov naznačujú, že krajiny EÚ dodržiavajú pravidlá.

2.4. Systematická činnosť v nadväznosti na odporúčania auditov

2. 4.1.
Všeobecné následné audity

Na základe nášho trojročného cyklu sme v roku 2021 vykonali osem všeobecných následných auditov.

Tabuľka 6: Všeobecné následné audity v roku 2021

Všeobecné následné audity:	

Systematické preskúmanie opatrení prijatých členskými štátmi na plnenie odporúčaní auditu bolo aj naďalej účinné pri riešení väčšiny zistených problémov. Výsledky všeobecných následných auditov boli zverejnené v príslušných profiloch krajín.

Na konci decembra 2021 prijali vnútroštátne orgány nápravné opatrenia alebo poskytli postačujúce záväzky na riešenie väčšiny zistených nedostatkov v prijateľných termínoch. Na základe trojročného pohyblivého ukazovateľa boli vyslovené záväzky prijať nápravné opatrenia v 90 % odporúčaní vyplývajúcich z auditov vykonaných v trojročnom období 2017 – 2019. Všetky otvorené odporúčania sa aj naďalej monitorujú prostredníctvom všeobecných následných auditov.

2.4.2.
Presadzovanie

V roku 2021 Komisia poslala doplňujúce odôvodnené stanovisko Česku, pokiaľ išlo o jeho záväzok systematicky podávať správy o príchode určitých potravín pochádzajúcich z inej krajiny EÚ, keď tieto potraviny vstupujú do Česka po prvýkrát [20].

V roku 2021 Komisia nepostúpila Súdnemu dvoru EÚ žiadne prípady v oblastiach podliehajúcich úradným kontrolám, na ktoré sa vzťahuje táto správa.

[20] V januári 2019 Komisia Česku zaslala formálnu výzvu a v júli 2019 odôvodnené stanovisko. Vzhľadom na to, že nariadením (EÚ) 2017/625 sa zrušili a nahradili predtým platné právne predpisy o úradných kontrolách a s cieľom zabezpečiť právnu istotu, pokiaľ ide o ustanovenia, ktoré podľa Komisie Česko porušilo, Komisia mu v júli 2020 zaslala dodatočnú formálnu výzvu a v septembri 2021 doplňujúce odôvodnené stanovisko.

Závery

Výročné správy krajín EÚ o úradných kontrolách dokazujú, že vnútroštátne orgány v roku 2021 naďalej plnili svoju úlohu monitorovať a overovať, že podniky v rámci potravinového reťazca dodržiavajú príslušné požiadavky EÚ, a ak to tak nebolo, prijali opatrenia na presadzovanie práva.

Vnútroštátne orgány musia ešte dokončiť prispôsobenie svojich systémov interných údajov, aby mohli predkladať úplné a jednotné údaje v požadovanej forme. Dodržiavaním usmernenia Komisie o vypĺňaní výročnej správy by sa mala ďalej zlepšovať porovnateľnosť informácií poskytnutých za rok 2022 a v nasledujúcich rokoch.

Výročné správy by sa takisto mohli zlepšiť, keď budú mať vnútroštátne orgány dostatočné údaje na to, aby do nich zahrnuli vyhlásenia o celkovej úrovni dodržiavania pravidiel, celkovej účinnosti systémov úradných kontrol a ich vhodnosti pri dosahovaní cieľov nariadenia o úradných kontrolách [21].

Pokiaľ ide o úradné kontroly v oblasti dobrých životných podmienok zvierat, budúce výročné správy musia poskytnúť lepšiu analýzu hlavných prípadov nedodržiavania pravidiel a národných akčných plánov s cieľom predchádzať akémukoľvek opätovnému výskytu takýchto prípadov nedodržiavania pravidiel.

Výsledky úradných kontrol vykonaných krajinami EÚ a kontrol vykonaných Komisiou vo vnútroštátnych orgánoch ukazujú, že sú zavedené potrebné systémy kontroly a že celkovo poskytujú také úrovne dodržiavania pravidiel, ktoré sú v súlade s požiadavkami v oblasti bezpečnosti potravín a krmív a so zdravým vnútorným trhom EÚ. Kontrolami Komisie sa napriek tomu zistili nedostatky v niektorých systémoch kontroly a poukázalo sa na to, že v tejto súvislosti stále existuje priestor na zlepšenie.

Systematická následná činnosť Komisie v súvislosti s odporúčaniami auditu poukazuje na to, že vnútroštátne orgány vo všeobecnosti prijímajú vhodné nápravné opatrenia na riešenie zistených nedostatkov.

Na základe partnerskej spolupráce s vnútroštátnymi orgánmi ich Komisia naďalej podporuje v tom, aby neustále zlepšovali svoje systémy úradných kontrol prostredníctvom sietí národných odborníkov a iniciatívy Lepšia odborná príprava pre bezpečnejšie potraviny.

[21] Nariadenie (EÚ) 2017/625.

Počas roku 2021 obmedzenia zavedené v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 aj naďalej sťažovali vnútroštátnym orgánom a Komisii vykonávanie ich plánov kontroly. Počet zamestnancov a obmedzené zdroje sa takisto uvádzali ako dôvody, prečo vnútroštátne orgány v plnej miere nezrealizovali svoje plánované programy.